

Στην μελέτη του “Οικονομική σταθεροποίηση και πολιτική σταθερότητα στην Ελλάδα, 1944 – 1947”, ο καθηγητής Χρήστος Χατζηιωσήφ, μας παρέχει μια σειρά από σημαντικές πληροφορίες, οι οποίες μας βοηθούν να προσεγγίσουμε με μεγαλύτερη ακρίβεια κάποια γεγονότα και να επιχειρήσουμε να ερμηνεύσουμε τις παρούσες συνθήκες με άλλα κριτήρια.

Βρισκόμαστε στον Φεβρουάριο του 1945.

Στην πολιτική ατζέντα κυριαρχεί η συμφωνία της Βάρκιζας που φιλοδοξούσε να δώσει δίκαιο τέλος σε ό,τι άρχισε το Δεκέμβριο. Δυστυχώς, η εφαρμογή της απέτυχε.

Στο οικονομικό πλαίσιο τίθεται για πρώτη φορά θέμα υπουργοποίησης του Κυριάκου Βαρβαρέσου και θα χρειαστούν 4 περίπου μήνες διαμάχης και δολοπλοκιών έως τελικά να ξεπεραστούν οι αντιρρήσεις και να ορκιστεί ο καθηγητής, στις 2 Ιουνίου, υπουργός Εφοδιασμού και αντιπρόεδρος στην κυβέρνηση Π. Βούλγαρη. Ευθυγραμμιζόμενος με τις βρετανικές προτροπές, για έλεγχο των τιμών, των μισθών, της παραγωγής και των μεταφορών, εφάρμοσε το πρόγραμμά του σε δύο φάσεις. Στις 4 Ιουνίου ορίστηκε η νέα ισοτιμία της δραχμής με τη στερλίνα, απαγορεύτηκαν οι συναλλαγές με χρυσό, και μόνον η Τράπεζα της Ελλάδας είχε το δικαίωμα να διαπραγματεύεται το χρυσό αλλά σε τέσσερις φορές κατώτερη τιμή από εκείνη της ελεύθερης αγοράς. Επίσης όρισε νέους ανώτατους μισθούς και ημερομίσθια που έφεραν περικοπές στα εργατικά εισοδήματα. Σαν αντιστάθμισμα μείωσε τις τιμές ορισμένων τροφίμων της UNRRA που διένειμε το Ελληνικό δημόσιο και επέβαλε ελέγχους των τιμών σε 21 βασικά είδη.

Ακολούθως, στις 21 Ιουνίου ανακοίνωσε και την φορολογική πτυχή του προγράμματός του. Τέσσερις μέρες αργότερα το κομμουνιστικό κόμμα μετέβαλε τη στάση του από πλήρη άρνηση, σε επιφυλακτική ανοχή και το απεργιακό κύμα καταλάγιασε. Τα μέτρα οδήγησαν σε πτώση των τιμών των εμπορευμάτων και της χρυσής λίρας. Οι αντιδράσεις όμως των εμπόρων, που άρχισαν να οργανώνουν αντικυβερνητικές εκδηλώσεις και των βιομηχάνων, που δεν ανταποκρίθηκαν στις συμφωνίες τους με το κράτος για τους ελέγχους της

παραγωγής, κόμισαν νέα προβλήματα, νέα άνοδο των τιμών. Η κατάσταση άρχισε να βγαίνει εκτός ελέγχου, όταν η κυβέρνηση απέτυχε να ανταλλάξει το ελαιόλαδο προσφέροντας στους παραγωγούς είδη της UNRA ως αντάλλαγμα. Οι εξελίξεις αυτές, σε συνδυασμός με την πληθωριστική προσμονή, παρακίνησε τους αγρότες και τους λαδέμπορους να παρακρατήσουν την παραγωγή ή να την πουλήσουν σε μαυραγορίτες που προσέφεραν υψηλότερες τιμές από τους κρατικούς οργανισμούς. Το πρόγραμμα απέτυχε και ο Βαρβαρέσος το απέδωσε στην εκστρατεία που αποδύθηκαν εναντίον του οι βιομήχανοι και η μοναρχική δεξιά. Ακριβώς τρεις μήνες μετά την ορκωμοσία του, στις 2 Σεπτεμβρίου του '45 αναγκάστηκε σε παραίτηση. Τι είχε επιθυμήσει ο Βαρβαρέσος; Ένα κράτος που όφειλε να ρυθμίζει την ενεργή ζήτηση μέσω της εισοδηματικής πολιτικής και να κατευθύνει την παραγωγή με στόχο της μεγιστοποίησης της απασχόλησης και την κοινωνική ευημερία.

Αυτό όμως που

προκαλεί μια νέα προσέγγιση σε ένα πολύ ευαίσθητο θέμα, είναι τα στοιχεία που ομολογούν ότι οι μαυραγορίτες και οι πλούτισαντες στην περίοδο της κατοχής (να υπενθυμίσω το: “βάστα Ρόμελ”) δεν ήταν μια χούφτα μεγαλοβιομήχανοι, αλλά και χιλιάδες μικροεπιχειρηματίες. Τα σχετικά στοιχεία παρέχονται από έντυπο υπόμνημα της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Πωλησάντων Τα Ακίνητα των επί Κατοχής όπου και συνημμένος χειρόγραφος συγκεντρωτικός πίνακας (Αθήνα 1948). Σύμφωνα λοιπόν με αυτά, ανάμεσα από τον Απρίλιο του '41 όταν ξεκίνησε η τριπλή κατοχή της Ελλάδας, έως λίγο μετά την απελευθέρωση της, τον Νοέμβριο του 1944, πουλήθηκαν περισσότερα από 350.000 αστικά και αγροτικά ακίνητα σε περίπου 60.000 αγοραστές. Το σύνολο της προπολεμικής αξίας τους ήταν 90 εκατομμύρια χρυσές λίρες. Αντ' αυτού του ποσού εισπράχθηκαν μόλις 6 εκατομμύρια χρυσές λίρες. Τι σημαίνει αυτό; Ότι η ανάγκη επιβίωσης, οδήγησε τους ιδιοκτήτες των ακινήτων να πωλήσουν την περιουσία τους στο 6,6% της αξίας τους.

Σημαίνει πως 60.000 Έλληνες πλούτισαν ή επιχειρήσαν να πλουτίσουν πάνω στην

απόγνωση πολυαριθμότερων συμπατριωτών τους. Σημαίνει επίσης πως δημιουργήθηκε άλλη μια σοβαρή αιτία για ένα βαθύ διχασμό. Και αυτό αφορά μόνον τα ακίνητα, διότι ασφαλώς δεν μπορούν να υπάρξουν στοιχεία για το πόσα, ασημικά, έπιπλα, ρολόγια, χρυσαφικά, κειμήλια άλλαξαν χέρια για μερικά δράμια λάδι, για μερικές οκάδες όσπρια, για μια παράταση ζωής βουτηγμένη στην εξαθλίωση και την αναξιοπρέπεια. Πλούτος μια ζωής, ίσως και δυο ή περισσότερων γενεών, έχασε σε μερικούς μήνες κάθε του αξία.

Επανερχόμενοι στο σήμερα,

οφείλουμε καταδείξουμε τις όποιες ομοιότητες και να διερευνήσουμε τις συνθήκες κοιτώντας τα πωλητήρια που, εδώ και καιρό, μαρκάρουν κτίρια, σπίτια, επαγγελματικές στέγες. Ατενίζοντας όλα τα “γραφεία” που αγοράζουν χρυσό ασημικά, κοσμήματα, τιμαλφή αντιπροσφέροντας το “λάδι” και τα “όσπρια” της εποχής μας. Το σκληρό, δυναμικό ευρώ, που από τον Φεβρουάριο του 2002 ορίζει την οικονομική μας τύχη, ειδικά από τότε που η ύφεση άρχισε να χαρακτηρίζει την καθημερινότητά μας και ειδικότερα από τον Μάιο του 2010 όταν ο τότε πρωθυπουργός αποφάσισε την έλευση του Δ.Ν.Τ.

Μοιάζει με μια φάρσα, αλλά η ανικανότητα της πολιτείας να εφαρμόσει ένα δίκαιο φορολογικό σύστημα χτυπάει το πιο ουσιαστικό έρεισμα του ισχύοντος οικονομικού συστήματος. Την ιδιοκτησία. Όλοι ξεπουλούν για να πληρώσουν τέλη, ειδικά τέλη, φόρους, εισφορές, δάνεια. Ένα θέμα είναι αν το ελληνικό Δημόσιο θα μπορέσει αφενός να εισπράξει, αφετέρου να διαχειριστεί τα έσοδα και ένα άλλο θέμα είναι το ποιος αγοράζει...

Την μελέτη του ο Χ. Χατζηιωσήφ ολοκληρώνει, φτάνοντας στην Ελλάδα του 1947, όπου ήδη η φουντώνει ο εμφύλιος και στην διαδοχή της Βρετανικής από την Αμερικανική επιρροή και μας λέει πως:

«Για να αποκτήσει την αμερικανική βοήθεια, η ελληνική κυβέρνηση αναγκάστηκε, να αναγνωρίσει τη διοικητική της ανικανότητα και να αποδεχτεί μια οικονομική πολιτική εναντίον της οποίας είχε πάντοτε κηρυχτεί η Δεξιά. Ο συγκερασμός των αμερικανικών στόχων με τα συμφέροντα του ελληνικού αστισμού, χρειάστηκε χρόνο για να επιτευχθεί. Ο ελληνικός αστισμός, όμως, είχε στο μεταξύ την παρηγοριά ότι η ταξική του κυριαρχία στο εσωτερικό παρέμεινε άθικτη.»

Επιστρέφοντας πάλι στις μέρες, προσθέτοντας όλα τα προηγούμενα σε ένα κράτος αλωμένο από την πολιτική πελατεία, σε μια πολιτεία που περιφρονεί Παιδεία και Υγεία δυσκολεύομαι να αντλήσω αισιοδοξία και τα αμέτρητα κόκκινα “Πωλείται” μαρτυρούν μια με

γάλη αποτυχία, μια νέα αναδιανομή του πλούτου.

